

Goda skäl för bankunion

Euroländernas medborgare är missnöjda med bankernas agerande under krisen. Det gör en bankunion lättare att acceptera än EU-vetorätt över nationella budgetar.

Lars Calmfors är professor i internationell ekonomi vid Stockholms universitet och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.

anteringen av eurokrisen har följt två spår. Dels har akuta krisinsatser gjorts, dels har man försökt bygga upp regelsystem som ska förhindra framtida kriser. De senare försöken har kritiserats för att inte bidra till att lösa den pågående krisen. Men i själva verket är sådana långsiktiga förändringar centrala för att förhindra att de akuta krisstöden försvagar drivkrafterna för en ansvarsfull ekonomisk politik.

Mer överstatligt beslutsfattande minskar riskerna för att enskilda euroländer ska missköta sin ekonomi. Det är den väg som euroländerna slagit in på. Möjligheterna till ekonomiska sanktioner mot länder som bryter mot reglerna om budgetunderskott och statsskuld har vidgats. Det har vidare blivit möjligt att bötfälla länder som inte tillräckligt motverkar överhettningar som kan leda till framtida finans- och statsskuldskriser.

Mer långtgående vore att direkt flytta finanspolitiska beslut från den nationella till den europeiska nivån. Ett steg i denna riktning är kommissionens förslag att den i förväg ska granska de enskilda ländernas utkast till budgetar och kunna kräva revideringar av dessa.

I en nyligen publicerad EU-rapport aktualiseras möjligheten av ett "finanspolitiskt försäkringssystem" för att hantera skillnader i konjunkturutvecklingen mellan euroländerna. Det skulle innebära transfereringar från länder i högkonjunktur till länder i lågkonjunktur i syfte att utjämna konjunkturutvecklingen och minska riskerna för statsskuldskriser.

Ett sådant försäkringssystem förutsätter en gemensam budget för euroländerna och därmed antagligen ett gemensamt finansdepartement. I debatten har ibland föreslagits att ett

sådant europeiskt superministerium skulle få vetorätt mot enskilda länders budgetar.

Det finns en stor fara i att driva fram en finanspolitisk integration som euroländerna inte är mogna för. De flesta medborgare ser förmodligen fortfarande beslut om budgeten som helt centrala för det nationella demokratiska självbestämmandet. Det kanske går att i nuvarande läge få till stånd en finanspolitisk centralisering därför att väljarna inte förstår vad som händer. Men risken är att de en dag vaknar upp och revolterar därför att eurosamarbetet utvecklats till något annat än de är beredda att acceptera.

Däremot borde chanserna till legitimitet för en förflyttning av banktillsynen till den europeiska nivån, en bankunion, vara betydligt större. Finansiell tillsyn upplevs sannolikt inte som ett centralt område för nationellt självbestämmande utan mer som en teknokratisk fråga. Med det utbredda missnöje som finns med bankernas sätt att fungera, borde väljarna kunna acceptera en europeisk tillsyn som är mer effektiv än den nationella.

Ett huvudargument för gemensam bankövervakning är att nationella myndigheter kan vara för släpphänta därför att de vill gynna de inhemska bankerna i den internationella konkurrensen. En europeisk banktillsyn skulle också bättre kunna hantera bankernas alltmer gränsöverskridande verksamhet. Och eftersom fallerande banker i slutändan kan behöva rekapitaliseras av de europeiska räddningsfonderna, är det önskvärt att även den övervakning som syftar till att förhindra fallissemang sker på den europeiska nivån.

EU:s regeringschefer har beslutat att Europeiska centralbanken, ECB, ska få ansvaret för den gemensamma bank-

Också Sverige kan hamna i en bankkris där vi behöver hjälp. Därför finns det skäl att allvarligt överväga ett svenskt deltagande i en europeisk bankunion.

tillsynen. Ett argument för detta är att ECB fungerar som lender of last resort, det vill säga ska förse banker i tillfällig likviditetskris med lån när ingen annan vill göra det. Detta förutsätter god information om enskilda bankers situation för att undvika att likviditetsstöd ges till banker som är insolventa.

Min slutsats är att det finns goda skäl för en bankunion. Den bör inkludera en gemensam mekanism för rekonstruktion och avveckling av banker i kris samt en gemensam insättningsgaranti. Däremot bör inte finanspolitiken centraliseras. Man bör då inte heller fortsätta med räddningslån till länder i statsskuldskris utan i stället acceptera skuldnedskrivningar. I sådana lägen bör ansträngningarna inriktas på att hantera uppkommande problem i banksystemet. Därför bör de europeiska räddningsfonderna göras om så att de bara används för rekapitalisering av banker i kris.

Hur ska Sverige förhålla sig till bankunionen? I princip gäller liknande argument för att nationell banktillsyn kan vara otillräcklig för Sverige som för andra länder. Våra bankers internationalisering innebär också att vi borde ha ett intresse att bidra till en väl fungerande europeisk banktillsyn. Detta förutsätter förstås att icke-euroländer ges ett tillbörligt inflytande.

Det finns anledning att ifrågasätta uppfattningen att banktillsynen i Sverige fungerar så mycket bättre än i andra länder. Till exempel underskattade de svenska myndigheterna grovt riskerna med våra bankers låneexpansion i Baltikum som kunde ha lett till att de gått omkull. Det är förmätet att tro att Sverige aldrig kan hamna i en bankkris där vi behöver hjälp. Därför finns det skäl att allvarligt överväga ett svenskt deltagande i en europeisk bankunion.